

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЛАСТОВЕЦЬКА
Роксолана Орестівна

УДК 339.727.2:330.3

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ НА ЕКОНОМІКУ
КРАЇНИ-ДОНОРА ТА КРАЇНИ-РЕЦИПІЄНТА

08.00.02 – світове господарство і
міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародного економічного аналізу і фінансів у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Науковий керівник – кандидат фізико-математичних наук, доцент
ПРИТУЛА Ярослав Ярославович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри міжнародного
економічного аналізу і фінансів.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
ГРУЩИНСЬКА Наталія Миколаївна,
Дипломатична академія України при Міністерстві
закордонних справ України,
доцент кафедри міжнародної економіки та
економічної дипломатії;

кандидат економічних наук
П'ЯТКОВСЬКА Оксана Романівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
науковий співробітник Міжнародного інституту освіти,
культури та зв'язків з діаспорою.

Захист відбудеться “ ___ ” _____ 2016 р. о ___ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К. 35.051. 21 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19, ауд. 205.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5).

Автореферат розісланий “ ___ ” _____ 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
к. е. н., доцент

Ю. Б. Федунь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В контексті розвитку глобалізаційних процесів міжнародна міграція населення набуває щораз більших масштабів. Згідно з підрахунками Світового банку в 2015 р. кількість мігрантів у світі перетнула позначку 251 млн осіб, що становило близько 3,5 % усього населення планети. Процес переміщення людей стимулює активний розвиток наукових досліджень з метою детального аналізу його наслідків для економік країни-донора та країни-реципієнта.

Важливим аспектом аналізу міжнародної трудової міграції є дослідження потоків грошових переказів, що виступають одним із важливих наслідків міграції. У світових масштабах грошові надходження від мігрантів постійно зростають. За даними Світового банку в 2014 р. грошові перекази до країн, що розвиваються, становили 431 млрд дол. США, наближаючись за обсягами до прямих іноземних інвестицій. Крім цього, велика частка коштів надійшла неофіційними каналами. Для багатьох країн трансферти мігрантів стали основним джерелом іноземного капіталу, залишаючись невразливими до економічних спадів, як це відбувається з потоками прямих іноземних інвестицій.

Починаючи з 70-х років ХХ ст. проблема дослідження грошових переказів привертала увагу багатьох науковців. Глобальне зростання трансфертів спонукало дослідників шукати відповіді на запитання про те, які головні чинники детермінують процес переказу коштів та які наслідки ці кошти мають для економік країни-донора та країни-реципієнта.

Вагомий внесок у дослідження грошових переказів та їх впливу на економіку країни-донора та країни-реципієнта зробили такі зарубіжні дослідники, як Р. Адамс, І. Авад, Р. Агарвал, К. Амуендо-Дорантес, Т. Баліно, К. Банаян, А. Барахас, А. Беннет, Дж. Беттін, Дж. Борхас, Е. Боренштайн, Р. Брехер, Дж. Бхаватті, С. Ваба, Е. Гермені, Н. Глицос, Ф. Губерт, С. Джаях, Ф. Док'єр, Дж. Дюранд, І. Елбадаві, А. Жідуд, Н. Зієгфрід, Дж. Ірвінг, С. Керр, Ф. Кеткар, Т. Косімано, М. Крішті, Т. Ксеноджіані, П. Курієн, П. Левітт, Р. Лобфелл, Р. Лукас, Дж. де Маседо, Д. Массей, Д. Мохapatра, У. Озілі, В. Олні, Е. Парадо, А. Перейра, С. Позо, Б. Пойрін, М. Порос, А. Пресбітеро, Г. Рапопорт, Д. Ратха, Р. Раян, В. Ремпел, Б. Робертс, Р. Роша, М. Руїз-Аранз, Дж. Свомі, Н. Спатафора, О. Старк, А. Субраманян, Б. Тадессе, Дж. Тейлор, Р. Фаїні, К. Фройнд, К. Фуленкамп, Дж. Хаген-Занкер, Дж. Хант, Р. Чамі, І. Шіпу, Т. Штраубхара, Д. Якова, Д. Янг.

Велику увагу дослідженню міжнародної міграції населення та грошових переказів приділили вітчизняні науковці: Т. Бабич, М. Вербовий, М. Відякіна, А. Гайдуцький, Н. Грущинська, О. Купець, Ю. Курунова, Е. Лібанова, І. Майданік, О. Малиновська, В. Мойсей, Н. Погоріла, Я. Притула, О. П'ятковська, О. Радіца, М. Флейчук. Однак в Україні дослідження проблематики грошових переказів мігрантів поки що перебуває на початковій стадії.

Динамічний розвиток міграційних процесів, актуальність дослідження механізмів впливу грошових переказів на економіку країни-донора та країни-реципієнта, а також відсутність практичних рекомендацій щодо ведення державної

політики в сфері грошових переказів зумовили вибір теми роботи, її теоретико-методологічне та науково-практичне значення і змістову спрямованість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в контексті підготовки кафедрою міжнародного економічного аналізу і фінансів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка науково-дослідної теми «Дослідження проблеми вибору та формування оптимальної траєкторії економічного розвитку держав в умовах їх значної торговельної та фінансової відкритості» (номер державної реєстрації 0113U000869, 2013–2016 рр., науковий керівник – к.е.н., доц. Ю. І. Біленко).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації – теоретично обґрунтувати механізми впливу грошових переказів на економіку країни-донора і країни-реципієнта й розробити рекомендації з використання переказів задля прискорення економічного розвитку держав.

Для досягнення мети у дисертації поставлено й розв'язано такі завдання:

- 1) вивчити основні теорії міжнародної міграції, висвітлені в науковій літературі;
- 2) дослідити підходи до вивчення грошових переказів мігрантів і визначити головні чинники, що детермінують процес переказу коштів;
- 3) проаналізувати вплив соціокультурних чинників на динаміку грошових переказів;
- 4) виявити й оцінити закономірності впливу грошових переказів на економіку України як країни – реципієнта грошових надходжень;
- 5) виявити й оцінити закономірності впливу грошових переказів на економіку Польщі як країни – донора грошових надходжень;
- 6) з'ясувати основні проблеми обліку статистичних даних щодо обсягів грошових переказів;
- 7) оцінити обсяги грошових переказів, що надходять неофіційними шляхами та дослідити їх вплив на зростання рівня доларизації економіки України;
- 8) описати сучасні тенденції міжнародної політики в сфері заохочення, легалізації та зниження вартості грошових переказів;
- 9) розробити рекомендації для України щодо вдосконалення механізмів управління потоками грошових переказів та їх використання для соціально-економічного розвитку.

Об'єкт дослідження – грошові перекази мігрантів у контексті сучасних тенденцій розвитку міжнародних економічних відносин.

Предмет дослідження – вплив грошових переказів мігрантів на економіку країни-донора та країни-реципієнта, його прояви та особливості.

Методи дослідження. Використано сукупність загальнонаукових методів пізнання та спеціальних методів економічних досліджень. Методологічною основою дослідження є діалектичний, системний та прикладний аналіз класичних і сучасних праць зарубіжних і вітчизняних учених з економічної теорії, міжнародної міграції та грошових переказів мігрантів. У дисертаційній роботі застосовано такі методи: системний, історичний (для аналізу теоретичних моделей у підрозділах 1.1-1.2), аналізу, синтезу, дедукції, індукції (в підрозділах 2.1, 2.3, 3.1). Дисертація базується на

використанні принципу єдності теорії і практики, прогнозуванні розвитку економічних процесів за допомогою методу наукової абстракції.

У дослідженні використано спеціальні економічні методи: статистичний (у розділах 1–3), методи лінійного кореляційного (у підрозділі 1.3) та регресійного аналізу на основі панельних даних (у підрозділі 1.2 – для дослідження зв'язку між приростом ВВП та динамікою грошових переказів), малої структурної моделі та VAR-моделі (у підрозділах 2.2, 2.4 – для оцінки впливу отриманих та відісланих грошових переказів для економіки України та Польщі відповідно).

У дослідженні використано статистичні матеріали та бази даних МВФ, Світового Банку, ООН, Організації економічного співробітництва та розвитку, Євростату, Центрального статистичного управління Польщі, Національного банку України, Державного комітету статистики України та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні нового підходу до вивчення грошових переказів мігрантів та дослідженні їх впливу на економіку країни-донора та країни-реципієнта. Ці результати є особистим внеском дисертанта й винесені на захист.

Уперше:

- продемонстровано вплив екзогенного шоку в обсягах грошових переказів на економіку України й, на основі проведення низки симуляційних експериментів, констатовано існування в короткотерміновому періоді прямого зв'язку між збільшенням обсягів отриманих переказів і економічним зростанням країни та, за допомогою декомпозиційного аналізу, виявлено, що коливання процентної ставки є основним каналом впливу переказів на економіку України.

Удосконалено:

- дослідження детермінантів грошових переказів і на основі аналізу панельних даних визначено, що альтруїзм мігранта є основним мотиваційним чинником для здійснення грошових переказів;

- вивчення впливу культурного середовища країни-донора та країни-реципієнта, зокрема, виміру індивідуалізму й колективізму, що розрахований на основі індексу Гофштеде, на бажання та спроможність мігрантів переказувати кошти;

- підходи до аналізу впливу екзогенного шоку в обсягах грошових переказів на економіку Польщі як країни – донора переказів;

- аналіз неофіційних потоків грошових переказів та на основі побудованої економетричної моделі доведено, що в короткотерміновому періоді притік грошових переказів стимулює підвищення рівня доларизації економіки України;

- дослідження потенційних можливостей економіки України через впровадження державної політики в сфері грошових переказів.

Набули подальшого розвитку:

- аналіз основних теорій міжнародної міграції, що висвітлені в науковій літературі та обґрунтування необхідності формування міждисциплінарного підходу для дослідження процесу міграції;

- дослідження основних проблем обліку статистичних даних щодо обсягу грошових переказів мігрантів;

- аналіз сучасних тенденцій міжнародної політики в сфері грошових переказів.

Практичне значення наукових результатів. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані під час підготовки аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державними структурами, що відповідають за формування і провадження міграційної політики (довідка № 11/541/1 від 25.02.2016 р.), в діяльності установ, що потенційно можуть здійснювати переказ коштів (довідка № 011/1/2 від 01.03.2016 р.), а також для викладання курсів «Міжнародні фінанси» та «Економетрика» на кафедрі міжнародного економічного аналізу і фінансів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка № 927-Н від 29.02.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, у якій висвітлено авторське тлумачення ідей, концепцій і методологічних засад. Усі наукові результати, які наведені в дисертації та виносяться на захист, одержані здобувачем особисто.

Публікації. За темою дисертації опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 4,9 авт. арк. одноосібно, з них 6 статей у фахових наукових економічних виданнях (у тому числі 2 статті – у наукових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз), 1 розділ до монографії та 8 тез доповідей на наукових конференціях.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї та положення дисертації оприлюднені й отримали позитивну оцінку на міжнародних і вітчизняних конференціях: на міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна: Економіка» (м. Київ, 18–22 березня 2013 р.); міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна: Економіка» (м. Київ, 24–28 березня 2014 р.); III щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право» (м. Львів, 25 квітня 2014 р.); IV щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право» (м. Львів, 15 лютого 2015 р.); IV щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право» (м. Львів, 16–17 квітня 2015 р.); V щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право» (м. Львів, 17 вересня 2015 р.); III міжнародній науковій конференції «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях» (м. Львів, 20–21 жовтня 2015 р.); V щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право» (м. Львів, 18 лютого 2016 р.).

Структура дисертації та її обсяг. Специфіка проблем, що стали предметом дослідження, їх різноплановість зумовили загальну логіку та побудову дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів (10 підрозділів), висновків, додатків і списку використаних джерел. Текст дисертації викладено на 251 сторінці, він містить 11 таблиць і 36 рисунків, 18 додатків. Список використаних джерел із 239 найменувань викладений на 26 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, проаналізовано ступінь її дослідженості в працях українських і зарубіжних учених, висвітлено зв'язок роботи з науковими темами, визначено мету та завдання, охарактеризовано методологічну базу дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, визначено особистий внесок здобувача щодо сформульованого наукового завдання, подано апробацію дисертаційних результатів.

У першому розділі *“Теоретичні основи дослідження грошових переказів мігрантів”* розглянуто еволюцію класичних і сучасних наукових поглядів на проблему дослідження міжнародної міграції населення та детермінуючих чинників грошових переказів.

Незважаючи на бурхливий розвиток міжнародної міграції, сьогодні не існує єдиного теоретичного підґрунтя, яке б пояснювало це явище. Засновником міграційної теорії вважають Е. Равенштайна, який наприкінці XIX ст. сформулював «7 законів міграції», назвавши основні ознаки міграції. Еволюція поглядів, що розвинулись на основі «законів Равенштайна», втілилась у низці сучасних теорій. Домінантним підходом до аналізу міграційних процесів у науковій літературі є неокласичний, що пояснює рух робочої сили економічною нерівністю між країнами, зокрема, різницею між рівнями заробітної плати.

Аналіз існуючих теорій міграції показав, що вони є не альтернативними, а комплементарними. Тому постає проблема синтезу теорій міграції, що виникли в різні періоди та в межах різних дисциплін. Автором визначено передумови формування міждисциплінарного підходу до дослідження міграції, який забезпечив би теоретичну та методологічну основу для проведення різноманітних типів дослідження.

У цьому розділі досліджено не лише чинники, що стимулюють людей емігрувати, а також чинники, що стимулюють їх переказувати кошти в країну походження. Справжній інтерес до цієї проблематики стали виявляти в 70-х роках XX ст. зарубіжні науковці (Р. Лукас, О. Старк та Дж. Бхаватті). У науковій літературі виділяють два основних підходи до вивчення грошових переказів мігрантів: ендогенний і портфельний. Згідно з першим підходом головною мотивацією для переказу коштів є альтруїзм мігранта щодо членів сім'ї, згідно з другим підходом – бажання інвестувати кошти в країні походження.

Оскільки жоден із наведених вище підходів у чистому вигляді не може пояснити весь спектр чинників, що мотивують мігрантів переказувати кошти, в науковій літературі стали розрізняти договірні концепції (співстрахування, повернення позики, обміну послугами), що розглядають перекази як довготерміновий взаємовигідний контракт між мігрантом і членами його сім'ї.

Для дослідження основних мотивів переказу коштів мігрантами побудовано економетричну модель (1), мета якої показати взаємозалежність показників ВВП (*GDP*), інфляції (*INF*), безробіття (*UNEMPL*) та обсягу отриманих грошових переказів (*REM*). Оцінки параметрів економетричної моделі для панельних даних з фіксованими ефектами визначені за допомогою методу найменших квадратів. Модель, побудована

для 140 країн світу, враховує спостереження за період з 2002–2009 рр. У дужках подано t-статистику коефіцієнтів моделі.

$$\log(\text{REM}_{ti}) = -0,72 \log(\text{GDP}_{(ti-1)}) - 0,02 \text{INF}_{ti} + 0,02 \text{UNEMPL}_{ti}, \quad (1)$$

(4,01**) (0,1) (0,03)

$$\text{R-squared} = 0,84$$

Примітка: * – позначає статистичну значущість на рівні 10 %, ** – на рівні 5 %, *** – на рівні 1 %.

Модель продемонструвала сильний негативний зв'язок між грошовими переказами мігрантів та зростанням економіки країни-реципієнта. Грошові перекази зростають на 0,72 % при падінні ВВП на душу населення на рівні 1 %. Таким чином, отримано підтвердження альтруїстичної моделі переказу коштів мігрантами, що свідчить про головну функцію грошових переказів – компенсацію втрат від зниження доходів реципієнта.

Обґрунтовано необхідність поглибленого аналізу соціокультурних чинників міграції, оскільки економічні чинники не можуть повністю пояснити це явище. Соціокультурні чинники міграції характеризують країну з позиції освітнього рівня населення, його професійних навичок і вмінь, рівня соціальної безпеки, релігії та характеру сімейних стосунків. Беручи до уваги ці чинники, вчені (Г. Гофштеде, Р. Інглехарт, Ф. Герцберг, Я. Притула, Н. Погоріла) розробили моделі визначення культурних відстаней міграції. Напрацювання Г. Гофштеде втілились у теорії виміру культур, яка стала підґрунтям для оцінки міжкультурних відмінностей. Розробивши індекс, Г. Гофштеде вперше поділив культури на колективістські та індивідуалістські.

У дисертаційному дослідженні вимір індивідуалізму та колективізму пов'язується з явищем міграції, зокрема, проведено дослідження впливу культурного середовища на бажання й спроможність мігрантів переказувати кошти. Зроблено припущення, що мігранти з країн індивідуалістського типу переказують менше коштів, адже самостійність та кар'єрний ріст для них важливіші за добробут рідних у країні походження. Мігранти з країн колективістського типу переказують більше коштів на знак турботи про рідних та як прояв альтруїзму.

Дослідження переказів мігрантів зі США до 64 країн світу не підтвердило висунуту гіпотезу. Отримані результати не виявили зв'язку між обсягами переказів на одного мігранта (REM) та культурними особливостями країни, визначеними за допомогою індексу Гофштеде (IND) (2).

$$\text{REM}_t = 1514,8 + 56,96 \text{IND}, \quad (2)$$

(1,23) (2,27**)

$$\text{R-squared} = 0,08$$

Результати дослідження можна пояснити недосконалістю існуючих вхідних даних, оскільки правильніше було б оцінювати не обсяги переказів на одного мігранта, а відсоток доходу, який він переказує додому, проте поки що немає відповідної бази даних.

Таким чином, у першому розділі обґрунтовано необхідність формування міждисциплінарного підходу для дослідження міграції, підтверджено альтруїстичну модель грошових переказів, аргументовано необхідність дослідження соціокультурних детермінантів міжнародної міграції.

У другому розділі *“Вплив грошових переказів на економічні процеси в країні-донорі та країні-реципієнті”* досліджено основні механізми впливу грошових переказів на економіку країни-донора і країни-реципієнта.

Комплексне розуміння міграційних процесів неможливе без дослідження впливу грошових переказів на економіку країни походження та країни призначення мігрантів. У дисертаційній роботі побудовано та здійснено порівняльний аналіз двох економетричних моделей з метою дослідити вплив грошових переказів на економіку України як країни – реципієнта переказів.

На основі офіційних кварталних даних за 2001–2014 рр. розроблено малу структурну модель, за допомогою якої описано взаємозв’язок між обсягами переказів і головними макроекономічними показниками: ВВП, інфляцією, процентною ставкою та реальним ефективним обмінним курсом. У дослідженні взято не прирости абсолютних показників, а відхилення змінних від їх рівноважного стану. З метою уникнути впливу сезонних чинників на результати моделі проведено десезонування даних.

На основі проведення низки симуляційних експериментів продемонстровано наскільки динамічно економіка України здатна відповідати на екзогенний шок у обсягах грошових переказів. Шок змодельований як зростання обсягу грошових переказів на одне стандартне відхилення (0,31 %) у початковий момент часу, тобто станом на перший квартал 2015 р. Продемонстровано вплив такого шоку на ендогенні змінні (відхилення приростів номінального ВВП, процентної ставки, реального ефективного обмінного курсу та інфляції від рівноважного стану) (рис. 1).

Результати проведеного дослідження виявили прямий зв’язок між обсягами переказів до України та приростом ВВП (відхилення ВВП від рівноважного на 0,014 % більше за експериментального сценарію, тобто після введення шоку). Це свідчить про те, що збільшення обсягу грошових переказів позитивно впливає на приріст ВВП України в короткотерміновому періоді. Дослідження достовірно не підтвердили припущення, що трансферти стимулюють інфляційні процеси в Україні, демонструючи їх нейтральний вплив на рівень інфляції. Можна припустити, що для України набагато більший вплив на обсяг інфляції порівняно з притоком переказів має незбалансована монетарна політика уряду. Структурна модель підтвердила, що зростання переказів стимулює ріст сукупного попиту населення, а відповідно призводить до підвищення процентних ставок (0,06 %).

Стосовно негативних наслідків слід зазначити, що модель виявила симптоми «голландської хвороби». Припущення про те, що притік іноземних валют у формі переказів сприяє зміцненню реального курсу гривні, підтвердились (0,01 %). Такий результат демонструє негативний вплив переказів на конкурентоспроможність країни через механізм зміцнення реального курсу національної валюти й відповідно здорожчання українського експорту.

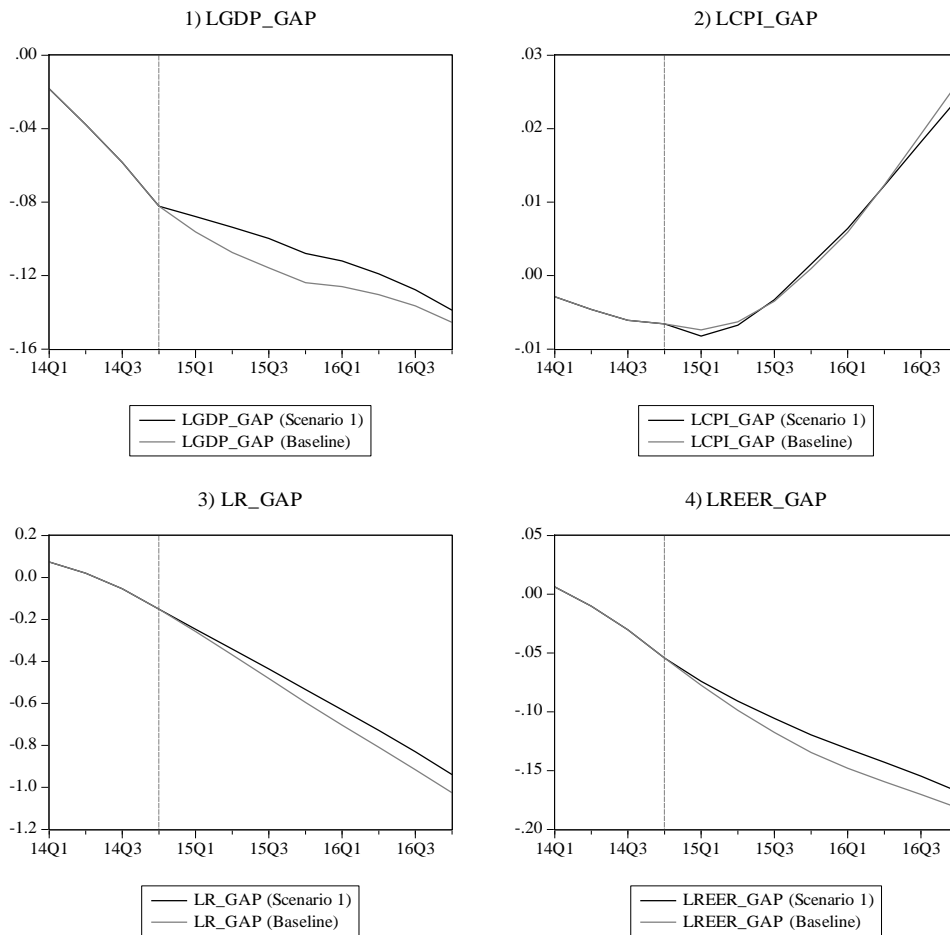

Рис. 1. Вплив шоку в відхиленнях грошових переказів на динаміку приростів ВВП (*LGDP_GAP*), інфляції (*LCPI_GAP*), процентної ставки (*LR_GAP*) та реального ефективного обмінного курсу (*LREER_GAP*) (2014–2016), %

У дисертаційній роботі розроблено також модель векторної авторегресії (VAR-модель), що охоплює квартальні дані за 2001–2014 рр. Як і в малій структурній моделі, VAR-модель демонструє функції реакції показників ВВП, інфляції, процентної ставки та реального ефективного обмінного курсу у відповідь на імпульс – зростання обсягу грошових переказів до України на одне стандартне відхилення (0,31 %) (рис. 2).

Результати VAR-моделі виявили, що в короткотерміновому періоді перекази мігрантів здатні позитивно впливати на економічне зростання в Україні (0,008 %), змінюючи залежність у середньо- і довготерміновому періодах. VAR-модель продемонструвала очевидний вплив переказів на рівень інфляції в Україні. Миттєвим результатом зростання переказів є зниження рівня інфляції (-0,004 %), однак через рік спостерігається позитивний приріст відхилення інфляції (0,007 %). Початково притік валюти з-за кордону збільшує попит населення на гривні, що зменшує тиск на споживчий ринок і тимчасово знижує інфляцію. Та згодом ці акумульовані кошти стимулюють споживчий попит населення, збільшуючи рівень споживання в країні й відповідно стимулюючи інфляцію. VAR-модель продемонструвала пряму залежність між обсягами переказів та зростанням процентної ставки (0,06 %), що пояснюється збільшенням попиту на гривні. VAR-модель підтвердила припущення, що перекази

зміцнюють реальний ефективний обмінний курс гривні, хоча їх вплив невеликий (0,003 %) і спостерігається з лагом до одного року. Далі настає протилежний ефект – перекази стимулюють девальвацію національної валюти. Притік валюти з-за кордону стимулює попит на національну валюту, зміцнюючи її реальний ефективний курс, однак розвиток інфляційних процесів призводить до девальвації гривні.

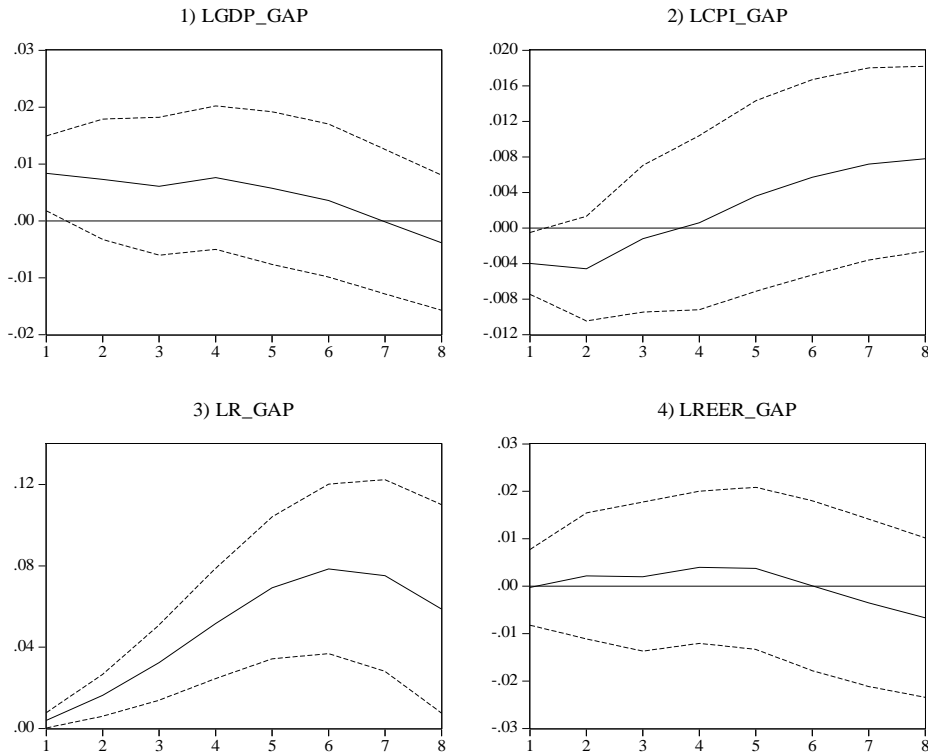

Рис. 2. Імпульсні відклики у показниках ВВП, інфляції, процентної ставки та реального ефективного обмінного курсу, ± 2 стандартних відхилень (2014–2016), %

Підсумовуючи результати дослідження, побудованого на офіційній статистиці, зауважимо, що і мала структурна модель, і VAR-модель виявили прямий зв'язок між збільшенням обсягів переказів та економічним зростанням України в короткотерміновому періоді. Підтвердилась гіпотеза про те, що перекази мігрантів позитивно впливають на ріст процентних ставок. За допомогою декомпозиційного аналізу констатовано, що саме процентні ставки є тим каналом, через який перекази мігрантів впливають на економіку України. Різке зростання грошових переказів пояснює від 7 до 60 % коливань показника процентних ставок. Стосовно негативних економічних наслідків, які можуть спровокувати перекази, виявлено, що трансферти в короткотерміновому періоді сприяють зміцненню гривні, але призводять до зниження конкурентоспроможності країни, підтверджуючи тим самим ефект «голландської хвороби». У довготерміновій перспективі перекази також можуть стимулювати розвиток інфляційних процесів в Україні через зростання сукупного попиту населення.

За аналогією двох наведених вище моделей у дисертаційній роботі побудовано та здійснено економетричне дослідження впливу відісланих грошових переказів на економіку Польщі на основі малої структурної моделі та VAR-моделі. Вперше розглянуто Польщу як країну – донора переказів.

На основі квартальних даних за 2001–2014 рр. розроблено малу структурну модель та проведено низку симуляційних експериментів, що демонструють як економіка Польщі здатна відповідати на екзогенний шок у обсягах відісланих грошових переказів. Цей шок змодельований як зростання обсягу грошових переказів на одне стандартне відхилення (0,07 %). Однак результати малої структурної моделі не продемонстрували значних змін у відхиленнях макроекономічних показників після введення екзогенного шоку, що свідчить про стійкість польської економіки до відтоку грошових переказів.

Проведено ще одне дослідження для Польщі на основі моделі неструктурної векторної авторегресії (VAR-моделі), що включає квартальні показники за 2001–2014 рр. За допомогою функції імпульсних відкликів показано вплив зростання обсягів відісланих грошових переказів на одне стандартне відхилення (0,07 %) на динаміку макроекономічних показників (рис. 3).

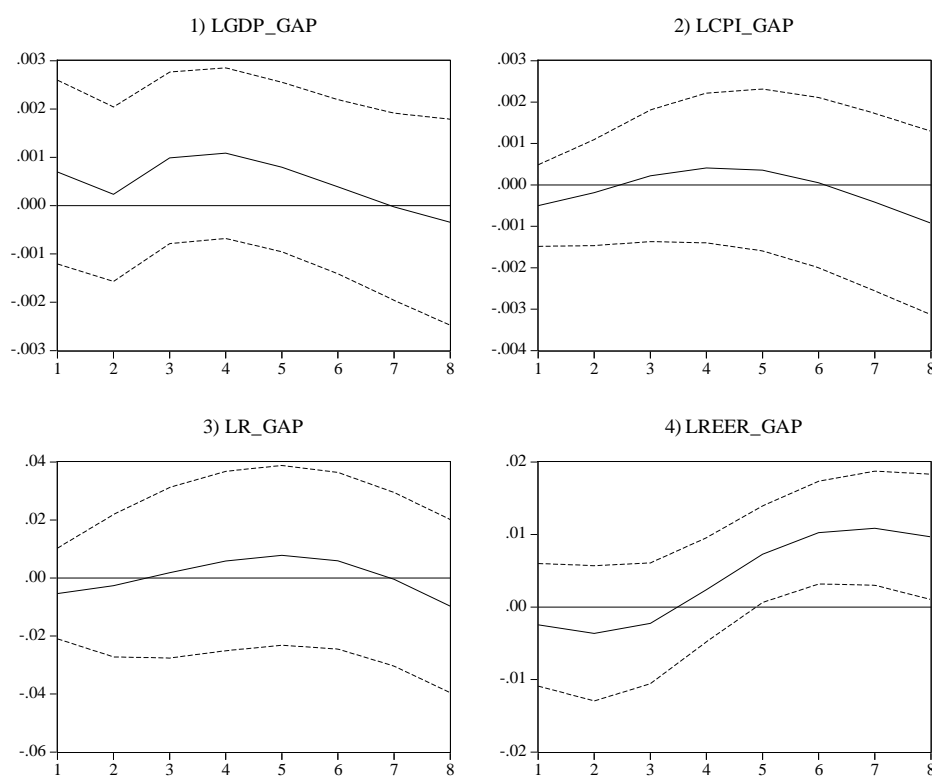

Рис. 3. Імпульсні відклики у показниках ВВП, інфляції, процентної ставки та реального ефективного обмінного курсу, ± 2 стандартних відхилення (2015–2016), %

VAR-модель продемонструвала пряму залежність між приростом відісланих переказів і приростом ВВП в Польщі (відхилення показника від рівноваги максимально підвищується на 0,001 % через чотири квартали після шоку). Результати дослідження оберненої залежності між зростанням економіки та відтоком переказів з країни показали, що під час економічного зростання Польщі відтік переказів починає знижуватись із лагом у три квартали. Такий результат можна пояснити бажанням інвестувати кошти в країні призначення або ж збільшенням потоків неофіційних переказів.

VAR-модель виявила, що перекази суттєво не впливають на рівень інфляції в Польщі (-0,0005 %). Такий результат можна пояснити ефективною політикою таргетування інфляції. Аналогічно VAR-модель продемонструвала нейтральний вплив відісланих переказів на рівень процентних ставок у Польщі, що знову ж таки є наслідком монетарного режиму таргетування інфляції, адже саме процентна ставка є інструментом проведення монетарної політики.

Модель демонструє, що миттєвим ефектом зростання переказів є девальвація злотого (-0,003 %), оскільки мігранти, для того щоб здійснити переказ, обмінюють місцеву валюту на долари та євро, збільшуючи пропозицію злотого, що й призводить до незначної його девальвації, але згодом спостерігається зворотне зміцнення реального ефективного курсу національної валюти.

Підсумовуючи результати дослідження, побудованого на офіційній статистиці, виокремимо такі ефекти переказів на економіку Польщі як країни-донора: підтверджено прямий зв'язок між обсягами відісланих переказів та економічним зростанням країни; продемонстровано, що відтік переказів стимулює девальвацію національної валюти; виявлено нейтральний вплив переказів на рівень інфляції та процентних ставок, що можна пояснити ефективною політикою інфляційного таргетування в Польщі. Спираючись на результати малої структурної моделі, можна вважати, що економіка Польщі невразлива до різкого зростання відтоку грошових переказів.

У третьому розділі *“Економічні перспективи формування політики в сфері грошових переказів”* досліджено основні проблеми обліку та канали надходження грошових переказів, сформульовано рекомендації щодо вдосконалення механізмів управління потоками грошових переказів в Україні.

Здійснення економічних досліджень та формулювання на їх основі політичних рекомендацій неможливе без попереднього аналізу історичних даних щодо обсягу грошових переказів. Неточна статистична інформація є наслідком того, що мігранти схильні використовувати неофіційні канали переказу коштів; спотворюють статистику також недоліки офіційної системи обрахунку та складання платіжного балансу країни.

У дисертаційній роботі розглянуто загальний стан і основні проблеми обліку статистичних даних щодо обсягу грошових переказів мігрантів. Зосереджено увагу на веденні офіційної статистики, зокрема, процедурі складання платіжного балансу країни. Здійснено порівняльний аналіз п'ятого видання Керівництва з платіжного балансу (КПБ-5) та нового – шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ-6), які публікує Міжнародний валютний фонд задля уніфікації системи складання балансу в усіх країнах світу. Описано зміни, передбачені новим керівництвом, а також виокремлено основні його переваги. Запропоновані кроки щодо вдосконалення процесу збору та обліку інформації щодо переказів, адже достовірні дані є запорукою продуктивних наукових досліджень.

Результати дослідження каналів надходження грошових переказів в Україну показали, що найбільш поширеними способами переказу коштів є міжнародні платіжні системи та банківські установи. Слід також зазначити, що мігранти використовують не лише легальні, а й нелегальні канали переказу коштів. Із усвідомленням масштабів

неофіційних грошових потоків постає необхідність у пошуку методів для їх адекватної оцінки. За результатами опитування, проведеного Державним комітетом статистики України та Українським центром соціальних реформ у 2008 р., підраховано, що реальні потоки грошових переказів до України на 55,4 % перевищують офіційні дані НБУ. Таким чином, зроблено висновок, що неофіційні потоки становлять більше половини офіційних переказів і стимулюють зростання тіньової економіки. Виведення грошових переказів із тіні дало б змогу зменшити дефіцит платіжного балансу в 2014 р. на 27 % (рис. 4).

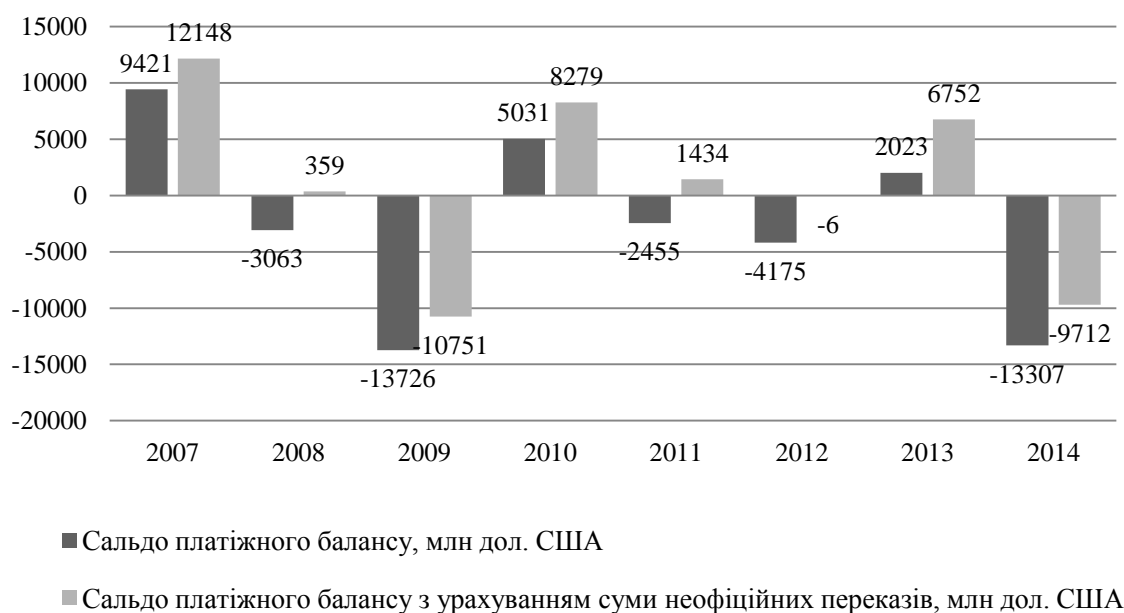

Рис. 4. Сальдо платіжного балансу України (2007–2014)

Сьогодні Україна є одним із найбільших донорів мігрантів у світі та щороку отримує мільярди доларів грошових переказів. Із надходженням валюти з-за кордону в формі грошових переказів зростає рівень доларизації. У 2014 р. рівень доларизації економіки України становив 31,3 %. У дисертаційній роботі побудовано економетричну модель (3), мета якої дослідити вплив грошових переказів мігрантів на процес доларизації економіки України. Досліджуваний період охоплює квартальні показники 2002–2013 рр. На основі регресійного аналізу та результатів тесту Грейнджера підтверджено припущення про позитивну залежність між обсягами грошових переказів та рівнем доларизації. Зокрема, коефіцієнти моделі вказують на те, що зі збільшенням обсягів грошових переказів на 1 % рівень доларизації економіки зростає на 1,3 %. Отже, результати дослідження показали, що в короткотерміновому періоді великі потоки грошових переказів стимулюють доларизацію економіки України.

$$CD_t = 8,49 + 1,3 \log(REM_{(t-4)}) + 6,6 \log(ER_{(t-4)}) - 0,02 INF_t \quad (3)$$

(0,53)
(3,14***)
(2,39**)
(-0,17)

$$R\text{-squared} = 0,7$$

Зростання обсягів грошових переказів вимагає від держави розроблення та імплементації спеціальних норм міграційної політики. У розділі проаналізовано існуючу державну політику в сфері грошових переказів і визначено необхідні механізми її вдосконалення (рис. 5).

Рис. 5. Напрями міграційної політики в сфері грошових переказів

Удосконалення міграційної статистики має першорядне значення для розроблення державної політики в сфері грошових переказів. В Україні необхідно започаткувати проведення регулярних опитувань населення, що сприятиме дослідженню особливостей надходження грошових переказів та сфери їх використання. Стратегічним завданням міграційної політики є зниження вартості переказів, що стимулюватиме надсилання коштів через офіційні канали. Останнім часом у світі спостерігається тенденція до зниження вартості грошових переказів. У кінці 2014 р. середня вартість переказу 200 дол. США становила 8 % суми переказу. Ефективним інструментом зниження вартості переказу стане використання електронних платіжних систем. Рекомендовано розробити систему ініціатив у банківській сфері (особливі умови нарахування процентних ставок за депозитами, преміальний обмінний курс і т. ін.), що стимулюватимуть реципієнтів переказів інвестувати отримані кошти, а не витратити їх на щоденні потреби.

Важливо на державному рівні затвердити програму співпраці з українською діаспорою, адже мігранти й діаспора надають значну фінансову підтримку в часи економічних та політичних негараздів у країні. Ефективним інструментом залучення

колективних переказів може стати випуск облігацій для діаспори, що забезпечують довготермінове фінансування під низькі відсотки, адже елемент благодійності дає змогу державі-емітенту зменшити витрати на виплату відсотків за облігаціями. За різними розрахунками Україна потенційно може розраховувати на додаткові 3–10 млрд дол. США щорічно у разі випуску облігацій для діаспори.

Проведення цілеспрямованої державної політики в сфері грошових переказів залежить від співпраці фінансових інституцій та уряду з об'єднаннями мігрантів за кордоном. Для стимулювання переказів через офіційні канали держава повинна скорочувати трансфертні тарифи та запроваджувати інноваційні методи залучення іноземної валюти з альтернативних джерел, а також враховувати важливість соціокультурних чинників міграції. Ефективне залучення переказів мігрантів дасть змогу Україні досягнути вищих темпів економічного зростання та зменшить її залежність від позик у міжнародних організаціях.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні проведено аналіз процесу формування грошових переказів мігрантів, що дало змогу оцінити їх вплив на економіку країни-донора і країни-реципієнта та розробити рекомендації щодо використання переказів з метою прискорення економічного розвитку. За підсумками дослідження сформульовано такі висновки теоретичного та практичного характеру:

1. На підставі аналізу наукових напрацювань представників сучасних теорій міграції обґрунтовано, що теорія неокласичної економіки є найбільш актуальною в контексті дослідження міграційних процесів, адже прихильники цієї теорії пояснюють рух робочої сили економічною нерівністю між країнами. Наголошено також на важливості нової економічної теорії міграції, яка єдина через грошові перекази пов'язує причини міграції та наслідки цього процесу для країни походження мігрантів.

2. У науковій літературі справжній інтерес до проблеми дослідження грошових переказів стали виявляти в 70-х роках ХХ ст. Прийнято виокремлювати два основних підходи до вивчення грошових переказів мігрантів: ендогенний і портфельний. Згідно з першим підходом головною мотивацією для переказу коштів є альтруїзм мігранта до членів сім'ї, згідно з другим підходом – бажання інвестувати кошти в країні походження. За допомогою економетричної моделі, побудованої для панельних даних з фіксованими ефектами, мета якої – показати взаємозалежність показників ВВП та обсягу отриманих грошових переказів, підтверджено альтруїстичну модель переказу коштів, що вказує на головну функцію грошових переказів – компенсацію втрат від зниження доходів реципієнта.

3. Обґрунтовано необхідність поглибленого аналізу соціокультурних чинників міграції, що характеризують країну з позиції освітнього рівня населення, його професійних навичок і вмінь, рівня соціальної безпеки, релігії та характеру сімейних стосунків. Здійснено спробу пов'язати вимір індивідуалізму та колективізму з явищем міграції, зокрема, дослідити вплив культурного середовища на бажання та здатність мігрантів переказувати кошти. На основі кореляційного та регресійного аналізу не підтверджено запропоновану гіпотезу про взаємозв'язок між обсягами переказів на

одного мігранта й культурними особливостями країни, що визначені за допомогою індексу Гофштеде.

4. На основі офіційних квартальних даних за 2001–2014 рр. побудовано малу структурну модель та VAR-модель з метою дослідження впливу грошових переказів на економіку України як країни – реципієнта переказів. У короткотерміновому періоді виявлено позитивний вплив переказів на економічне зростання та рівень процентних ставок. Досліджено, що саме процентні ставки є каналом, через який перекази мігрантів впливають на економіку України. Щодо негативних економічних наслідків доведено, що в короткотерміновому періоді перекази мігрантів сприяють зміцненню гривні, а в довготерміновому періоді стимулюють розвиток інфляційних процесів через зростання сукупного попиту населення.

5. На основі офіційних квартальних даних за 2001–2014 рр. побудовано малу структурну модель та VAR-модель з метою дослідити вплив грошових переказів на економіку Польщі як країни – донора переказів. Результати VAR-моделі підтвердили прямий зв'язок між обсягами відісланих переказів та економічним зростанням країни. Продемонстровано, що відтік переказів стимулює девальвацію національної валюти. Виявлено нейтральний вплив переказів на рівень інфляції та процентних ставок, що можна пояснити ефективним проведенням політики інфляційного таргетування в Польщі. Однак за результатами малої структурної моделі можна вважати, що економіка Польщі не вразлива до різкого зростання відтоку грошових переказів.

6. В офіційній статистиці багатьох країн спостерігається неточність оцінювання обсягів грошових переказів через недоліки офіційної системи обрахунку та складання платіжного балансу країни. Здійснено ретельний аналіз шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ-6), яке публікує Міжнародний валютний фонд з метою уніфікації системи складання балансу в усіх країнах світу. На основі аналізу переваг нового керівництва рекомендовано здійснити повний перехід до публікації платіжного балансу згідно з КПБ-6 в тих країнах, де цей процес ще не розпочато.

7. Серед каналів надходження грошових переказів важливе місце посідають неофіційні канали переказу коштів. На підставі результатів соціологічного опитування підраховано, що реальні потоки грошових переказів до України на 55,4 % перевищують офіційні дані НБУ, що стимулює тінізацію економіки України. На основі припущення, що надходження валюти з-за кордону може зумовити зростання рівня доларизації, побудовано економетричну модель та проведено тест Грейнджера. Результати регресійного аналізу підтверджують, що зі збільшенням обсягів грошових переказів на 1 % рівень доларизації економіки зростає на 1,3 %. Отже, дослідження показало, що в короткотерміновому періоді потоки грошових переказів стимулюють доларизацію економіки України.

8. Дослідження сучасних тенденцій міжнародної політики в сфері грошових переказів підтверджує, що лише за узгодженої політики, спрямованої на зниження вартості грошових переказів, запровадження банківських ініціатив для заохочення індивідуальних і колективних інвестицій та вдосконалення механізмів легалізації

грошових переказів можна досягти зниження дефіциту платіжного балансу та економічного зростання країни.

9. Тенденція збільшення обсягів грошових надходжень від мігрантів вимагає розроблення та імплементації спеціальних норм державної міграційної політики в Україні. Найважливішим завданням є зниження вартості переказів, що сприятиме легалізації отриманих коштів. Ефективним інструментом зниження вартості переказу стане використання електронних платіжних систем, що набувають сьогодні щораз більшої популярності. На державному рівні важливо затвердити програму співпраці з українською діаспорою, що сприятиме залученню колективних переказів, зокрема, через випуск облігацій для діаспори. З метою отримати достовірні дані щодо обсягів грошових переказів необхідно започаткувати проведення регулярних опитувань населення, що дасть змогу дослідити особливості надходження переказів та сфери їх використання. Впровадження наведених вище рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління потоками грошових переказів сприятиме використанню цих потоків для соціально-економічного розвитку України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в монографіях

1. Lastovetska R. Вдосконалення механізмів управління потоками грошових переказів в Україні / Roksolana Lastovetska // Procesy migracyjne we współczesnym świecie: wyzwania dla społeczności międzynarodowej [red. R. Kordonski, O. Kordonska]. – Lwów ; Olsztyn : Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, 2016. – S. 143–154.

Статті у наукових фахових виданнях

2. Lastovetska R. Immigrant Remittances as Compensation in the Periods of Economic Downturns / Roksolana Lastovetska // Visnyk of the Lviv University. Series International Relations. – 2014. – №. 35. – P. 165–170.

3. Ластовецька Р. О. Культурний вимір індивідуалізму та колективізму як мотиваційний фактор грошових переказів / Р. О. Ластовецька // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. – № 2/1. – С. 16–20.

4. Ластовецька Р. О. Проблеми обліку статистичних даних про обсяги грошових переказів / Р. О. Ластовецька // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2015. – № 4. – С. 41–44.

5. Ластовецька Р. О. Особливості економічного розвитку України в умовах зростання грошових переказів з-за кордону / Р. О. Ластовецька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : економіка і менеджмент. – 2015. – №13. – С. 18–21.

Статті у наукових фахових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз

6. Ластовецька Р. О. Взаємовплив обсягу неофіційних грошових переказів та рівня доларизації економіки України / Роксолана О. Ластовецька // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 355–362.

7. Lastovetska R. O. The impact of remittances outflows on the economy of Poland / Roksolana Orestivna Lastovetska // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences. – 2015. – № 9–10. – P. 123–125.

Тези наукових доповідей

8. Ластовецька Р. О. Грошові перекази мігрантів як компенсаційний механізм в періоди економічних спадів / Роксолана Орестівна Ластовецька // Шевченківська весна. Економіка: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 18–22 берез. 2013 р.) / [за заг. ред. проф. В. Д. Базилевича]. – К. : ДП «Прінт-Сервіс», 2013. – Вип. 11. – С. 295–297.

9. Ластовецька Р. О. Effects of international migration on the sending country economy / Роксолана Орестівна Ластовецька // Шевченківська весна. Економіка: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 24–28 берез. 2014 р.) / [за заг. ред. проф. В. Д. Базилевича]. – К. : ТОВ «Вістка», 2014. – Вип. 12. – С. 116.

10. Ластовецька Р. О. Соціально-культурні детермінанти грошових переказів / Роксолана Орестівна Ластовецька // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право : зб. матеріалів 3-ї щорічної Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 25 квіт. 2014 р.). – Львів : ДРІ, 2014. – С. 277–281.

11. Ластовецька Р. Динаміка вартості грошових переказів: тенденції і перспективи / Роксолана Ластовецька // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право : зб. матеріалів 4-ї щорічної міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 15 лют. 2015 р.). – Львів : ДРІ, 2015. – С. 303–306.

12. Ластовецька Р. Вплив міграційних мереж на зовнішньоекономічні зв'язки країни-донора та країни-реципієнта / Роксолана Ластовецька // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право : зб. наук. праць 4-ї щорічної міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 16–17 квіт. 2015 р.). – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – С. 350–353.

13. Ластовецька Р. Сучасні тенденції в країнах-реципієнтах робочої сили / Роксолана Ластовецька // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право : зб. наук. праць 5-ї щорічної міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 17 верес. 2015 р.). – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – С. 383–387.

14. Ластовецька Р. Облігації для діаспори як потенційне джерело інвестицій / Роксолана Ластовецька // Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях : зб. матеріалів 3-ї міжнар. наук. конф. (Львів, 20–21 жовт. 2015 р.) / [за ред. д-ра екон. наук, проф. Ігоря Грабинського]. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – С. 69–74.

15. Ластовецька Р. Використання електронних платіжних систем в Україні / Роксолана Ластовецька // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право : зб. наук. праць 5-ї щорічної міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 18 лют. 2016 р.). – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – С. 327–329.

АНОТАЦІЯ

Ластовецька Р. О. Механізми впливу грошових переказів на економіку країни-донора та країни-реципієнта. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню впливу грошових переказів мігрантів на економіку країни-донора та країни-реципієнта. Висвітлено еволюцію класичних і сучасних наукових поглядів з цієї проблематики. За допомогою економетричної моделі підтверджено альтруїстичну модель переказу коштів. Аргументовано необхідність дослідження соціокультурних детермінантів міжнародної міграції.

Досліджено основні механізми впливу грошових переказів на економіку країни-донора та країни-реципієнта. За допомогою малої структурної моделі та VAR-моделі оцінено вплив грошових переказів на економіку України як країни – реципієнта переказів. Констатовано позитивний вплив переказів на економічне зростання країни у короткотерміновому періоді.

З метою дослідження впливу грошових переказів на економіку Польщі, як країни – донора переказів, побудовано VAR-модель. Підтверджено прямий зв'язок між обсягами відісланих переказів та економічним зростанням країни. Однак за результатами малої структурної моделі підтверджено невразливість економіки Польщі до відтоку грошових переказів.

Проаналізовано основні проблеми обліку та канали надходження грошових переказів. Сформульовано рекомендації щодо легалізації міграційних трансфертів та вдосконалення механізмів управління потоками грошових переказів в Україні.

Ключові слова: грошові перекази, міжнародна міграція населення, країна-донор, країна-реципієнт.

АННОТАЦИЯ

Ластовецкая Р. О. Механизмы влияния денежных переводов на экономику страны-донора и страны-реципиента. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2016.

Диссертация посвящена исследованию влияния денежных переводов мигрантов на экономику страны-донора и страны-реципиента. Освещена эволюция классических и современных научных взглядов на данную проблематику. При помощи эконометрической модели подтверждена альтруистическая модель перевода средств. Аргументирована необходимость исследования социально-культурных детерминант международной миграции.

Исследованы основные механизмы влияния денежных переводов на экономику страны-донора и страны-реципиента. С помощью малой структурной модели и VAR-модели оценено влияние денежных переводов на экономику Украины как страны – реципиента переводов. Выявлено положительное влияние переводов на экономический рост страны в краткосрочном периоде.

С целью исследования влияния денежных переводов на экономику Польши, как страны – донора переводов, построена VAR-модель. Подтверждена прямая связь между объемами отправленных переводов и экономическим ростом страны. Однако по результатам малой структурной модели подтверждено неустойчивость экономики Польши к оттоку денежных переводов.

Проанализированы основные проблемы учета и каналы поступления денежных переводов. Сформулированы рекомендации по легализации миграционных трансфертов и совершенствованию механизмов управления потоками денежных переводов в Украину.

Ключевые слова: денежные переводы, международная миграция населения, страна-донор, страна-реципиент.

SUMMARY

Lastovetska R. Mechanisms of remittances impact on the economy of the donor and the recipient country. – Manuscript.

Dissertation for the scientific degree of candidate of economic sciences on a specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2016.

This research focuses on the problem of remittances impact on the economy of the donor and the recipient country. The evolution of classical views and modern scientific paradigm on the issue of international migration and determinants of remittances is analyzed. The confirmation of altruistic model is received using econometric models for panel data with fixed effects which prove that, in particular, the main function of remittances is the compensation for poor economic performance in the country of origin.

It analyzes the link between the individualism and collectivism dimension, defined by the Hofstede index, and the phenomenon of migration, in particular, to investigate the impact of cultural environment on the desire and ability of migrants to remit. Based on correlation and regression analysis the suggested relationship isn't confirmed.

The basic mechanisms of remittances impact on the economy of the donor and the recipient country are analyzed. Impact of remittance inflows on the economy of Ukraine is evaluated using small structural model and vector autoregression model (VAR). It is identified in short term a positive impact of remittances on the economic growth and interest rates. In particular, interest rate is confirmed to be the main mechanism of remittances impact on the economy of Ukraine. It is proved that remittances cause the appreciation of the national currency, also stimulate the development of inflation in the long term period.

Effects of remittance outflows on the economy of Poland are evaluated using small structural model and VAR-model. A direct link between the remittance outflows and

economic growth of the country is confirmed. VAR-model shows that the outflows of remittances stimulate the devaluation of the currency. Nevertheless, the results of small structural model prove the stability of the economy of Poland to remittance outflows.

Aspects of accounting remittances as far as main channels of remittance inflows to Ukraine are described. Based on the analysis of the Balance of payments and international investment position manual (BPM6) it is recommended to implement a full transition to the balance of payments publication under the BPM6 principles in the countries where this process is not completed.

Estimations reveal that the actual remittance inflows to Ukraine represent a half of the official data, stimulating the growth of the shadow economy. It is calculated that in the short term remittances prompt the dollarization of the economy of Ukraine.

Implementation of the coherent policy aimed at reducing remittances cost, an introduction of bank initiatives that encourage individual and collective investments and the improvement of mechanisms for remittances legalization are proposed to be the main recommendations for achieving the economic growth of Ukraine.

Keywords: remittances, international migration, donor country, recipient country.